

15 år
2004 - 2019

**Årsberetning
2019**

Stiftelsens formål	3
Kapital	4
Tildelinger	5
Kompetansebygging	7
Psykisk helse	9
Antibiotikaresistens (AMR)	10
Etikk og helseprioriteringer	12
PET/Nukleærmedisin	13
Hjerteforskning	14
Matematikk	15
Infrastruktur	16
Organisering av stiftelsens arbeid og henvisning til regnskapsloven	17

15 år
2004 - 2019



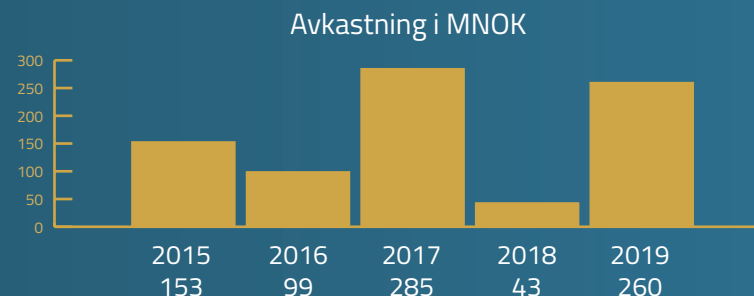
Stiftelsens formål

Trond Mohn stiftelse, som inntil 2019 hadde navnet Bergens forskningsstiftelse, ble opprettet i 2004 etter en donasjon fra Trond Mohn.

Stiftelsen har som allment formål å støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved Universitetet i Bergen og Helse Bergen HF, herunder også forskning i skjæringsfeltet mellom basalforskning og klinisk medisinsk virksomhet. Den kan også støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved andre forskningsutførende institusjoner i Norge i samarbeid med institusjoner lokalisert i Bergen.

I årene etter oppretting har kapitalen i stiftelsen økt betydelig, først og fremst som følge av nye donasjoner fra Trond Mohn, Marit Mohn og Frederik Mohn, og som følge av at de tre stiftelsene Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Frank Mohns Stiftelse fusjonerte i 2014.

Til venstre: Daglig leder Sveinung Hole på stiftelsens årsmarkering 2019. Foto: Melanie Burford



Kapital

Ved utgangen av 2019 er stiftelsens totalkapital 2.669 mill. kroner og egenkapitalen er 2.033 mill. kroner.

Styret i Trond Mohn stiftelse vedtar årlig en investeringsstrategi i tråd med stiftelsens overordnede og langsiktige formål. Kapitalforvaltningen gjøres av stiftelsens egne ansatte. Kapitalen er plassert i verdipapirmarkedet, i hovedsak i likvide posisjoner. For å motvirke risikoen som følger av verdisvingninger i finansmarkedene er det lagt til grunn en bred diversifisering i investeringsstrategien, både med hensyn til aktivaklasser og antall posisjoner innenfor den enkelte aktivaklasse.

Per 31.12.19 er bokført verdi av stiftelsens investeringer i aksjer og verdipapirer 2 661 mill. kroner. Virkelig verdi er vurdert å være noe høyere, 2.807 mill. kroner, da det i regnskapene er lagt til grunn det laveste av anskaffelseskostnaden og virkelig verdi. I 2019 oppnådde stiftelsen en avkastning på 260 mill. kroner på kapitalen (basert på markedsverdi), og dette tilsvarer 9,5%. Referanseindeksen tilsa en avkastning på 6,6%.

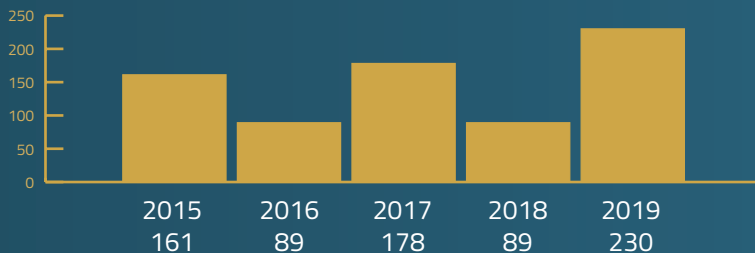
Stiftelsen har et langsiktig perspektiv, og tildelinger blir finansiert av avkastningen på stiftelsens kapital. I 2016 vedtok styret å øke ambisjonsnivået for stiftelsens tildelingsvirksomhet. Utdelingsprofilen justeres i tråd med utviklingen i den langsiktige avkastningen over tid.

Tildelt totalt:

1139 MNOK

168 Prosjekter

Tildelinger i MNOK



Tildelinger

Stiftelsens viktigste oppdrag er å omsette stifters intensjoner og pengegaver til gode satsinger på forskning og forskningsfremmende virksomhet - til beste for det samfunnet som i neste omgang skal nyte godt av forskningsvirksomheten.

TMS vektlegger å ha gode tildelingsprosesser, og alle satsinger skal være prioritert av ledelsen i mottagende institusjon. Stiftelsen har et vitenskapelig rådgivende utvalg, sammensatt av anerkjente fagpersoner. I arbeidet med å vurdere søknader benytter stiftelsen seg av internasjonalt anerkjente forskere innen fagfeltene som søknadene dekker. I 2019 fikk stiftelsen bistand fra 67 slike uavhengige eksperter.

Per 31.12.2019 er det tildelt totalt 1.139 mill. kroner fordelt på 168 prosjekter 1 og en øremerket gave på 250 mill. kroner er stilt til disposisjon til Helse Bergen. Av dette er 755 mill. kroner utbetalt. Stiftelsens prosjektgjeld er 634 mill. kroner, og av dette er 253 mill. kroner kortsiktig prosjektgjeld som kan komme til utbetaling i løpet av 2020.



I 2019 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med 230 mill. kroner til 14 nye prosjekter. I tillegg til dette kommer tildelinger som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2020, med totalt 31 mill. kroner.

I tillegg til gavene fra TMS, bidrar også mottaker-institusjonene med egne midler og ressurser til prosjektene. For flere av prosjektene kan mottaker-institusjonen også søke om statlig gaveforsterkning. Tildelingene er konsentrert om flerårige prosjekter som kan bidra til kompetansebygging og tematiske forskningssatsinger, samt midler til infrastruktur og utstyr. For komplett oversikt over årets tildelinger vises det til note 8 i årsregnskapet.

Til venstre: Fra årsmarkering 2019. Stener Kvinnsland, Bent Høie og Trond Viggo Torgersen. Foto: Melanie Burford.

Eirik Hovden

*How does Islamic Law Change?
Canonization and Codification of
Islamic Legal Texts (CanCode)*

Hovden (39) arbeider innenfor feltet islamsk lov i skjæringspunktet mellom filologi, sosialantropologi og historie. Prosjektet ønsker å bedre forståelsen av endring innenfor islamske lovtekster. Hovdens forskning kan frembringe ny kunnskap som kan få betydning for samfunnsutviklingen.



TROND
MOHN
STIFTELSE
15.4.2019



Over: Fra årsmarkering 2019 og tildeling av Starting Grants. Fra venstre: Pål Njølstad, Karl Magnus Laundal og Eirik Hovden. Foto: Melanie Burford



Over:
Selina Våge

Til høyre:
Arjan H. Schakel

Foto: Melanie Burford



Kompetansebygging

Stiftelsen har helt siden den ble etablert satset på kompetansebygging ved Universitetet i Bergen (UiB) og Helse Bergen (HB), og har i samarbeid med disse etablert programmer som skal fremme rekruttering av fremragende forskere til Bergen.

Stiftelsens største satsing er TMS Starting Grant. Programmet lyses ut årlig og omfatter alle fagområder ved Universitetet i Bergen.

I 2019 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med:

*7,7 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til **Selina Våge**, UiB og prosjektet *Self-similarity in ecosystem organization – From simple laws of microbial ecology to scale-invariant theory of ecosystem complexity (SIMPLEX)*.*

Fagfelt: mikrobiell og teoretisk økologi

*10 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til **Arjan H. Schakel**, UiB og prosjektet *Strengthening Regional Democracy – Contributing to Good Democratic Governance*.*

Fagfelt: sammenliknende politikk

1,6 mill. kroner over 3 år til TMS-UiB Career Program i regi av UiB. Målgruppen for programmet er mottakerne av TMS Starting Grant. Formålet med programmet er å støtte og styrke de unge forskningslederne, skape gode tverrfaglige nettverk samt styrke deres muligheter til å få forskningsmidler fra ERC. Første samling ble holdt 5. april. Ved utgangen av 2019 er 16 kandidater knyttet til programmet.

Med tildelingene som er vedtatt og kontraktsfestet i 2019 har stiftelsen tildelt Universitetet i Bergen totalt 286 mill. kroner til 39 unge forskere gjennom dette rekrutteringsprogrammet.

I tillegg til dette kommer tildelingsvedtak som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2020:

10 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Eirik Hovden, UiB og prosjektet How does Islamic law Change? Canonization and Codification of Islamic Legal Texts (CanCode).

Fagfelt: Midtøsten- og islamske studier.

9,3 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Karl Magnus Laundal, UiB og prosjektet What Shapes Space?

Fagfelt: Romfysikk

Frem til 2015 tildelte stiftelsen 70 mill. kroner til et tre-årig rekrutteringsprogram for medisinsk forskning ved UiB, og i 2015 ble det tildelt 68,5 mill. kroner til UiB og program for rekruttering av toppforskere til Universitetet i Bergen ("Toppforskprogrammet"). UiB har ved hjelp av dette rekruttert fem senior internasjonale toppforskere til Bergen og hver av disse har fått en startavtale over fem år og har etablert et toppforskerteam ved UiB.



Tematiske satsinger

Stiftelsen støtter også forskning, rekruttering og kompetansebygging innenfor tematiske områder. De nyeste initiativene er innen medisinsk visualisering, klima, matematikk, psykisk helse, partikkelterapi, antibiotikaresistens (AMR), etikk og helseprioriteringer samt nukleærmedisin.

Stiftelsen har i 2019, i samarbeid med mottakerinstitusjonene, forpliktet seg til å bidra med midler til følgende satsninger:



Psykisk Helse

I samarbeid med Haukeland universitetssykehus, Universitetet i Bergen og Kavlifondet har stiftelsen bidratt til etablering av Bergen Center for Brain Plasticity ved Helse-Bergen, Haukeland universitetssykehus. Gerd Kvale og Bjarne Hansen har utviklet en banebrytende intensivbehandling av angst og tvangslidelser, kalt «Bergen 4-day treatment» (B4DT). Formålet til senteret er å forske på og videreutvikle denne behandlingen samt å gjøre den tilgjengelig for pasienter både nasjonalt og internasjonalt. Stiftelsen bidrar med 35 mill. kroner over seks år til et forskningsprosjekt som blant annet har som mål å identifisere hvilke mekanismer som kan forklare variasjoner i behandlingseffekten av B4DT. Prosjektet ledes av Gerd Kvale ved Helse Bergen, Haukeland universitetssykehus.

Gerd Kvale og Bjarne Hansen. Foto: Melanie Burford.





Antibiotikaresistens (AMR)

Antibiotikaresistens er en av vår tids største trusler mot folkehelsen globalt og nasjonalt. Stiftelsen ønsker å bidra til økt kunnskap om antibiotikaresistens og har i samråd med Folkehelseinstituttet og andre kompetansemiljøer i Bergen, Stavanger, Oslo, Trondheim og Tromsø etablert et nasjonalt forskningsprogram som er innrettet mot dette fagfeltet. I 2019 tildelte stiftelsen 75 mill. kroner til fire prosjekter:

- 15,5 mill. kroner over fire år til Helse Bergen, Haukeland universitetssykehus, og prosjektet Pasientnær molekylær diagnostikk og klinisk metagenomikk ved akutte luftveisinfectionsjoner – konsekvenser for antibiotikaveiledning og forbruk. Prosjektet ledes av Elling Ulvestad.
- 20 mill. kroner over fire år til UiT Norges arktiske universitet og prosjektet Klebsiella pneumoniae – en sentral aktør i den globale spredningen av antibiotikaresistens og målbakterie for nyskapende diagnostikk, overvåkning og alternativ behandling (KLEB-GAP). Prosjektet ledes av Arnfinn Sundsfjord.

*Over:
Elling Ulvestad, Arnfinn
Sundsfjord og Trond Viggo
Torgersen
Foto: Melanie Burford*



Over:
Pål Jarle Johnsen, Marit
Otterlei og Trond Viggo
Torgersen.
Foto: Melanie Burford

- 19,5 mill. kroner over fire år til Universitetet i Oslo og prosjektet Kampen mot multiresistente høyrisiko E. coli kloner: En systembiologisk tilnærming. Prosjektet ledes av Jukka Corander.
- 20 mill. kroner over fire år til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og prosjektet Bekjempelse av AMR ved inhibering av bakterielle stress responser. Prosjektet ledes av Marit Otterlei.

I tillegg til dette kommer tildelingsvedtak som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2020:

- 5 mill. kroner kroner til prosjektet AMR-Bridge som er et fellesprosjekt med mål om å styrke den samlede satsingen på AMR. UiT Norges arktiske universitet koordinerer prosjektet på vegne av de fire institusjonene som er tildelt prosjektmidler fra stiftelsen.



Etikk og helseprioriteringer

Stiftelsen har bidratt til etableringen av Bergen senter for etikk og prioritering (BCEPS) ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin på Universitetet i Bergen. Senteret ledes av Ole Frithjof Norheim. Stiftelsen bidrar med 35 mill. kroner over fem år og tildelingen inngår i et spleiselag med Bill & Melinda Gates Foundation, NORAD og UiB.

Foto: Kjell Arne Johansson.



PET/Nukleærmedisin

I samarbeid med Tromsø forskningsstiftelse har stiftelsen bidratt til et banebrytende forskningssamarbeid mellom universitetene og universitetssykehusene i Bergen, Trondheim og Tromsø der målet å gjøre behandlingen av ulike kreftsykdommer og nevrologiske lidelser mer treffsikker og skånsom for pasientene. Forskerne ved institusjonene har hver sin inngang til problematikken, og vil samarbeide nært – blant annet fordi sykehusene har det samme, svært moderne bildediagnostiske utstyret som gjør det lett å utveksle informasjon. I 2019 tildelte stiftelsen 50 mill. kroner til kystsamarbeid om PET/Nukleærmedisin:

- 25 mill. kroner over fem år til Helse Bergen, Haukeland universitetssykehus og Senter for PET-tracerutvikling. Prosjektet ledes av Tom Chr. Holm Adams.
- 25 mill. kroner over fem år til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og prosjektet Forbedret diagnostikk og behandling av kreft og demens ved bruk av nukleærmedisinske metoder. Prosjektet ledes av Tone Frost Bathen.

Som en del av programmet har Tromsø forskningsstiftelse tildelt 25 mill. kroner over fem år til UiT – Norges arktiske universitet og prosjektet Targeting tumor microenvironment: Boosting PET-based diagnostics and therapies. Dette prosjektet ledes av Rune Sundset.

Til venstre: Åpning av nytt PET-senter ved UNN 1. juni 2018, fra venstre Tom Chr. Adamsen, UiB/HUS, Jon Erik Høltedahl, Siemens Healthineers, Nina Kleven-Madsen, HUS, Marianne L. Stokkan, St Olavs hospital. Foto: Oddveig Åsheim



Hjerteforskning

I 2019 har stiftelsen bidratt med 15 mill. kroner til en større satsing på forskning ved Hjerateavdelingen ved Haukeland sykehus, Helse Bergen:

- 6 mill. kroner til over fire år til prosjektet Eksperimentelle studier av hjertesvikt med klaffelekasjer i en kronisk stordyrmodell. Prosjektet ledes av Stig Urheim.
- 6 mill. kroner over fire år til prosjektet Bergen aterosklerose og biomarkør studie (BACIO). Prosjektet ledes av Torbjørn Omland.
- 3 mill. kroner over fire år til Faglig miljøstøtte til Hjerateavdelingen. Prosjektet ledes av Kjell Vikenes.

Formålet med satsingen er å bidra til bedre diagnostikk og behandling av hjertepasienter.

*Over:
Hjerte. Bildetekst: Fra ven-
stre: Kristin Aakre, Torbjørn
Omland, Kjell Vikenes, Stig
Urheim og Vegard Tuseth.
Foto: Vegard Tuseth,
Haukeland universitets-
sjukehus*

Matematikk

Stiftelsen har i samarbeid med Tromsø forskningsstiftelse etablert et nasjonalt matematikkprogram. Programmet har en ramme på 54 mill. kroner og midler til fem prosjekter ble fordelt i 2017 og 2018. Prosjektet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet måtte imidlertid restartes i 2019, og etter ny utlysning vedtok stiftelsen å tildele 6,7 mill. kroner over fire år til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og et nytt rekrutteringsstipend knyttet til matematikkprogrammet. Tildelingen blir avtalefestet og regnskapsført i 2020.



Stipendmottaker NTNU, Drew Heard. Foto: Drew Heard.



Infrastruktur

Som en del av forskningsprosjektene støtter også Stiftelsen større, kompleks forskningsinfrastruktur ved UiB og Helse Bergen. Til nå har stiftelsen bidratt med midler til utstyr og kjernefasiliteter som MR-, CT-, PET-utstyr, NMR-spektrometer, Mohns kreftforskningslaboratorium, Digital Social Science Core Facility (DIGSSCORE) og Forskningsenhet for helseundersøkelser (FHU).

Siden 2013 har stiftelsen forvaltet en gave fra Trond Mohn på 250 mill. kroner som er øremerket Haukeland universitetssykehus og etablering av senter for partikkelterapi og utstyr. I perioden 2014-2017 har deler av avkastningen vært brukt til kompetansebyggende tiltak innenfor fagområdet proton/partikkelterapi, og totalt 33,5 mill. kroner er bevilget til tre prosjekter ved Helse Bergen og Universitetet i Bergen. I 2018 ble gaven i sin helhet stilt til disposisjon for Helse Bergen. Gaven skal benyttes til å anskaffe medisinsk utstyr, og så langt har stiftelsen utbetalt 63 mill. kroner til Helse Bergen. Resten vil bli utbetalt i løpet av de neste 4-5 årene, og fremtidig avkastning tilfaller også Helse Bergen.

IV Organisering av stiftelsens arbeid og henvisninger til regnskapsloven

Ved utgangen av 2019 har stiftelsen syv ansatte, fire menn og tre kvinner. Trond Mohn stiftelse leverer også forretningsførsel til Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

Det har ikke forekommet skader eller ulykker i 2019. Arbeidsmiljøet er godt og sykefraværet er lavt. I 2019 var samlet sykefravær 8 dager og dette utgjør 0,5%.

Styret har hatt fem møter i 2019 og behandlet 42 saker.

Det er kvinnelige representanter i styret og stiftelsen diskriminerer ikke kjønn ved ansettelse eller valg av styremedlemmer. Stiftelsen forurensrer ikke det ytre miljø.

Styret kjenner ikke til noen forhold for bedømmelsen av stiftelsens stilling og resultat av virksomheten som ikke fremgår av balanse, resultatregnskap, noter og styrets beretning.

Stiftelsen mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av stiftelsens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. I samsvar med regnskapsloven bekreftes at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

Starten på 2020 har vært preget av koronaviruset og tiltakene som verdens regjeringer har iverksatt for å begrense spredning av dette. Korona-situasjonen påvirker også Trond Mohn stiftelse, både kapitalforvaltningen og tildelingsvirksomheten, men ikke i en slik grad at den vurderes å påvirke stiftelsens virksomhet i vesentlig grad.

Stiftelsens investeringsportefølje er vel-diversifisert, med en lav aksjeandel, og greit posisjonert for å stå imot usikkerheten som råder i verdens finansmarkeder. Korona-situasjonen kan medføre at noen av prosjektene som stiftelsen støtter blir forsinket, men på nåværende tidspunkt har ikke stiftelsen oversikt over hvilke prosjekter som eventuelt blir berørt.

I mars publiserte Norges forskningsråd (NFR) en Covid-19-hasteutlysning om kompetanse- og samarbeidsprosjekt for bekjempelse av koronaviruset. Stiftelsen har inngått et samarbeid med NFR om denne satsingen og stiftelsen har tildelt 30 mill. kroner til forskningsprosjekter som er knyttet til universiteter og forskningsinstitusjoner i Bergen og på Vestlandet.

Bergen, 10. juni 2020



Stener Kvinnsland
styreleder



Marit Mohn
styremedlem



Trond Mohn
styremedlem



Eivind Hansen
styremedlem



Margareth Hagen
styremedlem



Ole-Bjørn Tysnes
styremedlem



Sveinung Hole
daglig leder

Nøkkelinformasjon:

Trond Mohn Stiftelse

Postadresse:
Postboks 7150
5020 Bergen

Besøksadresse:
Ytrebygdsvegen 215
5258 Blomsterdalen:

post@mohnfoundation.no

Org. nr. 988 029 327

15 år
2004 = 2019